

ДОМАШНЄ ЧИТАННЯ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ ФІЛОЛОГІВ

Кузьменко А.О.

кандидат філологічних наук,

викладач кафедри мовної підготовки

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

м. Дніпро, Україна

Знання іноземної мови є вже не стільки метою, скільки засобом отримання освіти, що впливає на якість життя окремої людини й усього суспільства. Одним з найважливіших видів отримання інформації та оволодінням іноземною мовою (ІМ) вважається читання. Домашнє читання (ДЧ) є вирішенням проблем, які пов'язані з лімітом академічних годин та практичних занять з дисципліни, зокрема з іноземної філології. Таким чином, студент-філолог має нагоду самостійно практикувати та вдосконалювати свої знання з ІМ, шляхом читання текстів та виконання розроблених вправ. У традиційній методиці зазвичай виділяють три етапи роботи над текстом: дотекстовий, текстовий та після текстовий етапи.

Дотекстовий етап спрямований на моделювання фонових знань, які необхідні для подолання смислових та мовних труднощів у розумінні тексту й одночасно на формування вмінь та навичок читання. У даному випадку потрібно мати на увазі лексико-граматичні, структурно-смислові, лінгвістичні та лінгвокраєзнавчі особливості тексту. Для цього етапу існує певний ряд завдань:

1. Вправи на співвіднесення значення слова з темою: заповнити вільні місця у реченні одним словом із тих, що подані нижче; прочитайте текст, знайдіть у ньому слова, які значать...; знайдіть у тексті слова, використані у переносному значенні, й перекладіть їх; прочитайте групу слів та речень на англійській та рідній мовах, з'єднайте їх з поданими еквівалентами; спробуйте зрозуміти значення виділених слів за контекстом та перевірте себе за

словником; прочитайте речення й знайдіть слова, підтверджуючі, що мова йде про...; назвіть слово, з яким асоціюється усі слова даного тематичного ряду; у ... абзаці знайдіть 2-3 іменники (прикметники, дієслова), що мають приблизно однакове значення, й випишіть їх.

2. Вправи на поповнення лексичного запасу: укажіть моделі, за якими створені наступні похідні слова, визначте значення цих слів; порівняйте словотворення вказаних слів, назвіть частини мови, до яких вони відносяться; виберіть з тексту однокореневі слова та визначте їх значення; знайдіть у тексті слова, словотворення котрих ви можете пояснити; знайдіть у тексті слова, подібні до рідної мови, перекладу котрих ви не потребуєте; знайдіть у тексті та запишіть іменники, утворенні від дієслів (прикметників); підберіть вірне тлумачення до кожного з поданих термінів.

3. Вправи на сприйняття та розуміння речення як цілісної смислової структури: позначте речення, що є еквівалентами до іноземних; вкажіть правильний переклад речення; у правому стовпчику перекладено початок речення, а у лівому – кінцівка, поєднайте їх вірно за змістом й т.ін..

4. Вправи на мовленнєву здогадку за формальними ознаками та за контекстом: визначте за формальними ознаками, якими частинами мови є виділені слова; використовуючи указані слова, відновіть та перекладіть речення рідною мовою; прочитайте речення, здогадайтеся про значення виділених слів; визначте значення слів за їх фонетичним складом й графічній подібності до рідної мови; визначте значення похідних слів та перевірте себе за словником; прочитайте речення, знайдіть інтернаціоналізми й скажіть, чи співпадає їх значення у рідній та англійській мовах тощо.

5. Вправи на прогнозування змісту того, що читається: прочитайте заголовок й скажіть, про що буде йти мова у цьому творі; прочитайте перші речення абзаців та назвіть питання, які будуть розглядатися у тексті; прочитайте останній абзац тексту та скажіть, який зміст може передувати цьому висновку.

6. Вправи для формування навичок роботи з двомовним словником: ознайомтесь зі значенням вказаного багатозначного слова у словнику й перекладіть речення, у котрому вживається це слово; прочитайте словосполучення, подивіться у словнику значення виділених у ньому слів; знайдіть синоніми вказаним висловам.

Текстовий етап – комунікативні настанови, швидкість й необхідність вирішення певних пізнавально-комунікативних задач у процесі читання. На цьому етапі бажано запропонувати такі вправи:

1. Вправи на поділення текстового матеріалу на смислові частини: прочитайте текст й виділіть основні теми оповіді; прочитайте текст і знайдіть у ньому речення, що виказують основні положення тексту, й речення, що деталізують основні положення; прочитайте текст і перелічіть питання, що висвітлені у ньому; прочитайте текст і знайдіть у кожній частині по одному реченню, що переказує головну думку цієї частини; прочитайте текст і розташуйте пункти плану згідно з логікою оповідання.

2. Вправи на виділення смислових опор у тексті: виберіть з поданого абзацу прикметники й прислівники, що можуть використовуватися для описання... .

Післятекстовий етап налаштований на перевірку розуміння прочитаного, на контроль за рівнем сформованості вмінь читання й можливого використання отриманої інформації у майбутній діяльності [3, с. 98]:

1. Вправи на перевірку розуміння фактичного змісту твору: спираючись на зміст прочитаного тексту, закінчіть речення, використовуючи запропоновані варіанти; використовуючи матеріал тексту, дайте відповіді на питання; оберіть правильні відповіді з кількох даних; дайте відповіді на проблемні питання за прочитаним текстом; використовуючи факти тексту, розкажіть про... ; перекажіть текст, користуючись планом й виписаними словосполученнями.

2. Вправи для навчання інтерпретації тексту: перегляньте текст вдруге, дайте відповіді на питання про те, чи достатньо вичерпано автор розгортає проблему, поставлену у тексті; знайдіть у тексті речення чи абзац, у котрому

висловлена думка про... ; заперечте думку про те, що... ; визначте свою думку до прочитанного; скажіть, який заголовок можна дати тексту ще, поясніть, чому ви так вважаєте [3, с. 99-115].

Кожне завдання має власну спрямованість на покращення навичок спілкування, збільшення словникового запасу, поліпшення знання з граматики.

Завдання, які спрямовані на збільшення лексичного об'єму студентів-філологів й активізацію рідко вживаних слів та висловів: match the words from the text that go together; use these collocations to write sentences; complete the story with these linking words; find words and expressions in the text which mean the same as the words below; make adjectives from these words; find these expressions in the text and then match the underlined parts of the expressions with their meanings; find idiomatic words or expressions in the text which mean the same as these; match the objects with the writer's descriptions of them [5]; transcribe, translate and learn the following words, use them in situations of your own; learn the following word-combinations and recall the situations from the text in which they are employed; find English equivalents for the following word-combinations; look up the following words in a monolingual dictionary and explain how they differ; match the word on the left with its definition on the right; point out the contextual meaning of the following words and word-combinations consulting a monolingual dictionary [2].

Вправи, що дають змогу активізувати різноманітні граматичні структури: rewrite the sentences using the verb "..."; write conditional sentences to describe what might have happened [6]; find all the examples of continuous tenses in the text; перекажіть діалоги непрямою мовою; передайте зміст наступних ситуацій прямою мовою у формі діалогів; заповніть пропуски артиклями, де це необхідно, та перекажіть наступний текст [1] та ін.

Варто зазначити, що неменш варті уваги перекладацькі завдання, котрі вчать добирати влучні вислови та робити адекватний переклад: translate the following sentences from Ukrainian into English using words and word-combinations of the previous tasks, then make up your own sentences with the words and word-combinations that weren't covered; do a literary translation from English into

Ukrainian of the following fragments, then comment on the grammatical phenomena in the sentences underlined.

Вправи на розуміння тексту: read the following statements and say whether they are true according to the story, if not, correct them [4, с. 71-104]; read the story and match the headings with the paragraphs; match five out of six paragraphs with gaps in the text; sequence these events from the story [5].

І чи не найголовнішим у читанні є практика мовлення, яка дозволяє перевірити не тільки розуміння тексту студентом-філологом, але і розвиває навички монологічного та діалогічного мовлення. Найбільш цікаві вправи, що представлені: ask your friend if he enjoyed the passage and why; which of the three characters he (she) considers to be the best packer; ask questions about the text, making use of the following words and phrases; give a character sketch of the hero. Say whom your sympathies are with and why; speak of the episode described in the story "...” from the point of view of the character [4, 71-104].

Отже, ДЧ іншомовної літератури повинно стати невід’ємним, рівноцінним компонентом усього педагогічного процесу навчання філологів іноземній мові.

Література:

1. Бонк Н.А. Учебник английского языка / Н.А.Бонк, Г.А. Котий, Н.А. Лукьянова. – М.: ЭКСМО - ДЕКОНТ+ - ГИС, 2003. – Ч. 1. – 637с.
2. Лук’яненко Л. М. Практикум з домашнього читання для студентів І-ІІ курсів / Л. М. Лук’яненко. – Дніпропетровськ: РВВДНУ, 2003. – 24с.
3. Маслыко Е.А. Настольная книга преподавателя иностранного языка / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.С. Будько и др.: Высш. шк., 1992. – 445с.
4. Поляков Е.Б. Учебник английского языка для школьников старших классов / Е.Б. Поляков, Г.П. Раббот. – М.: АСТ, 1996. – 480с.
5. Harris M. Opportunities. Upper Intermediate. Student’s Book / M.Harris, D.Mower, A.Sikorzynska . – Oxford: Longman, 2002. – 176р.
6. Milne J. My Cousin Rachel / J. Milne. – Oxford: Macmillan readers, 2005. – 83р.